

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про валютне регулювання та валютний контроль в Україні

Метою цього Закону є забезпечення реалізації єдиної державної валютної політики, збереження купівельної спроможності грошової одиниці України, забезпечення її внутрішньої та зовнішньої захищеності та стабільності, захисту фінансового ринку, поповнення золотовалютних резервів України.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) "валютні цінності":

а) валюта України:

грошові знаки грошової одиниці України у вигляді банкнот та монет, у тому числі обігові, пам'ятні та ювілейні монети, і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу;

кошти на банківських рахунках і в банківських вкладах, виражені в грошовій одиниці України;

б) іноземна валюта:

грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських [білетів](#), монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави (групи іноземних держав), а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу;

кошти на банківських рахунках і в банківських вкладах, виражені в грошових одиницях іноземних держав і міжнародних грошових або розрахункових одиницях;

в) внутрішні цінні папери - будь-які цінні папери, в тому числі в бездокументарній формі, які випущені на території України, номінальна вартість яких зазначена у валюті України та/або засвідчують право на отримання валюти України;

г) внутрішні фінансові інструменти - будь-які платіжні документи, інші фінансові і банківські документи та інструменти, в тому числі платіжні картки, що виражені у валюті України та/або засвідчують право на отримання валюти України;

г') зовнішні цінні папери - будь-які цінні папери, в тому числі в бездокументарній формі, що не відносяться відповідно до цього Закону до внутрішніх цінних паперів;

д) зовнішні фінансові інструменти - будь-які платіжні документи, інші фінансові і банківські документи та інструменти, в тому числі платіжні картки, що виражені в іноземній валюті, банківських металах або електронних грошах та/або засвідчують

право на отримання або використання іноземної валюти, банківських металів або електронних грошей;

е) банківські метали - золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.

Для цілей цього Закону надалі під термінами:

"валюта України" розуміється як власне валюта України у визначенні підпункту "а" цього пункту, так і внутрішні цінні папери та внутрішні фінансові інструменти у визначенні підпунктів "в" та "г" цього пункту відповідно;

"іноземна валюта" розуміється як власне іноземна валюта у визначенні підпункту "б" цього пункту, так і зовнішні цінні папери та зовнішні фінансові інструменти у визначенні підпунктів "г" та "д" цього пункту відповідно;

2) "резиденти":

а) фізичні особи (громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства), які проживають на території України більше 183 днів на рік;

б) юридичні особи, створені відповідно до законодавства України;

в) відокремлені підрозділи юридичних осіб, зазначених в підпункті "б" цього пункту Закону, а саме філії, представництва, відділення або інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи та здійснюють свою діяльність від імені юридичної особи на території України, а також ті відокремлені підрозділи, які знаходяться за межами України та не здійснюють підприємницької діяльності;

г) дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва України за кордоном, які користуються дипломатичними привілеями і імунітетами;

ґ) філії та постійні представництва юридичних осіб, зазначених в підпункті "б" пункту 3 цієї статті, що знаходяться на території України;

д) держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади;

3) "нерезиденти":

а) фізичні особи (громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства), які проживають за межами України більше 183 днів на рік;

б) юридичні особи та їх відокремлені підрозділи, які створені відповідно до законодавства іноземних держав та мають місцезнаходження за межами України;

в) відокремлені підрозділи юридичних осіб, зазначених в підпункті "б" пункту 2 цієї статті, що знаходяться за межами України та здійснюють підприємницьку діяльність відповідно до законодавства іноземної держави;

г) дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва іноземних держав, які мають місцезнаходження на території України, в тому числі військові частини Чорноморського флоту Російської Федерації, що дислокуються на території України;

- г) міжнародні та міжурядові організації їх філії та постійні представництва, які мають місцезнаходження на території України;
- д) інші особи, не зазначені в пункті 2 цієї статті;
- 4) "уповноважений банк" - будь-який банк або філія іноземного банку в Україні, який створений відповідно до законодавства України та має генеральну ліцензію Національного банку України на право здійснення валютних операцій в Україні;
- 5) "уповноважена небанківська фінансова установа" - будь-яка небанківська фінансова установа, яка створена відповідно до законодавства України та має генеральну ліцензію Національного банку України на здійснення валютних операцій;
- 6) "валютний ринок":
- а) "валютний ринок України" - система відносин у сфері торгівлі іноземною валютою в Україні між суб'єктами валютного ринку України, суб'єктами валютного ринку України та їх клієнтами, а також між суб'єктами валютного ринку України і Національним банком України;
- б) "міжнародний валютний ринок" - система відносин у сфері торгівлі іноземною валютою за межами України між суб'єктами валютного ринку України та відповідними нерезидентами, які за дорученням і за рахунок суб'єктів валютного ринку України здійснюють торгівлю іноземною валютою за межами України;
- 7) "торгівля валютою" - купівля, продаж, обмін валютними цінностями;
- 8) "валютний курс" - ціна одиниці іноземної валюти, виражена у грошовій одиниці України;
- 9) "режим валютного курсу" - політика держави щодо валютного курсу відповідно до конкретних принципів, встановлених Міжнародним валютним фондом;
- 10) "інвестиційний рахунок" - поточний рахунок в іноземній валюті та/або в гривнях, відкритий нерезидентом-інвестором (юридичною або фізичною особою) в уповноваженому банку України для здійснення інвестиційної діяльності в Україні, а також для повернення іноземної інвестиції та прибутків, доходів, інших коштів, одержаних іноземним інвестором від інвестиційної діяльності в Україні;
- 11) "спеціальний рахунок" - рахунок, відкритий в уповноваженому банку, або рахунок в цінних паперах, відкритий в депозитарній установі, який використовується при проведенні валютних операцій у випадках, визначених Національним банком України відповідно до цього Закону;
- 12) "валютні операції":
- а) операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, а також використання валютних цінностей як засобу платежу, за винятком операцій, що здійснюються між резидентами за умови, що такими валютними цінностями є валюта України;
- б) ввезення в Україну та вивезення за її межі валютних цінностей;

в) переказування і пересилання валютних цінностей в Україну без використання рахунку та переказування і пересилання валютних цінностей без використання рахунку за межі України;

г) переказування і пересилання валютних цінностей з рахунку, відкритого за межами України, на рахунок, відкритий на території України, та з рахунку, відкритого на території України, на рахунок, відкритий за її межами.

13) "рахунок", "рахунки"

а) рахунки в банках, в тому числі кореспондентські рахунки;

б) рахунки у цінних паперах;

14) "товар" - будь-яка продукція, послуги, роботи, права інтелектуальної власності та інші немайнові права, призначені для продажу (оплатної передачі);

15) "валютне регулювання" - інструмент валютної політики, за посередництвом якого здійснюється регулювання валютних відносин шляхом регламентації міжнародних розрахунків та порядку проведення валютних операцій;

16) "генеральна ліцензія" - документ встановленого Національним банком України зразка, який надає право банкам, небанківським фінансовим установам, філіям іноземних банків в Україні, національному оператору поштового зв'язку та іншим особам, які відповідно до законів мають право надавати фінансові послуги, на здійснення операцій з валютними цінностями;

17) "портфельна інвестиція" - операція, яка передбачає придбання цінних паперів, їх похідних та інших фінансових активів за кошти на фондовому ринку;

18) "пряма інвестиція" - операція, яка передбачає придбання об'єктів нерухомого та рухомого майна та пов'язаних з ним майнових прав, а також внесення коштів і майна до статутного фонду (статутного капіталу) юридичної особи в обмін на корпоративні права, емітовані цією юридичною особою.

2. Інші терміни, що вживаються в цьому Законі застосовуються в значеннях, визначених законодавством України.

Стаття 2. Сфера дії цього Закону

1. Цей Закон є основним актом валютного законодавства. Інші акти валютного законодавства застосовуються з урахуванням його вимог.

2. Цей Закон установлює умови і порядок проведення резидентами та нерезидентами валютних операцій в Україні, регламентує здійснення резидентами валютних операцій за межами України, визначає загальні принципи валютного регулювання, повноваження і функції державних органів у сфері регулювання валютних операцій, права й обов'язки резидентів, а також нерезидентів, які здійснюють в Україні валютні операції, загальні принципи, форми і засоби валютного контролю, відповідальність за порушення валютного законодавства.

3. Резиденти і нерезиденти мають право здійснювати операції з валютними цінностями з урахуванням обмежень, установлених валютним законодавством.

Стаття 3. Принципи валютного регулювання і валютного контролю

Основними принципами валютного регулювання і валютного контролю в Україні є:

- 1) створення механізмів, спрямованих на забезпечення стабільності національної грошової одиниці, накопичення золотовалютних резервів, необхідних для підтримання фінансової стабільності та економічного зростання;
- 2) здійснення державної політики в сфері валютного регулювання і валютного контролю з метою забезпечення фінансової стабільності країни та рівноваги платіжного балансу України;
- 3) виключення необґрунтованого втручання держави та її органів в валютні операції;
- 4) забезпечення державою захисту прав та економічних інтересів резидентів та нерезидентів при здійсненні валютних операцій;
- 5) пріоритет інтересів резидентів і нерезидентів при тлумаченні норм валютного законодавства з приводу відносин, що виникають між резидентами і нерезидентами та органами державної влади чи їх посадовими особами;
- 6) рівний доступ до валютного ринку.

Стаття 4. Валютне законодавство України

1. Валютне законодавство України складається з [Конституції України](#), міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, [Цивільного кодексу України](#), [Господарського кодексу України](#), цього Закону, інших законів України, що регулюють відносини в сфері валютного регулювання і валютного контролю, а також прийнятими у відповідності з цими законами нормативно-правовими актами.

2. Закони України та інші нормативно-правові акти валютного законодавства, що встановлюють нові обов'язки для резидентів та нерезидентів або погіршують їх становище, не мають зворотної сили.

3. Будь-які протиріччя, неясність нормативно-правових актів валютного законодавства України, в тому числі актів органів валютного регулювання, їх посадових осіб, та актів валютного контролю, їх посадових осіб тлумачаться на користь резидентів та нерезидентів.

Стаття 5. Право власності на валютні цінності

1. Валютні цінності є об'єктом права власності резидентів на території України та за межами України, а також нерезидентів на території України.

2. Законами України можуть встановлюватися особливості набуття та здійснення права власності на валютні цінності.

Розділ II. ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Стаття 6. Органи валютного регулювання та їх повноваження

1. Органами валютного регулювання в Україні є Кабінет Міністрів України та Національний банк України.

2. Кабінет Міністрів України як орган валютного регулювання в Україні:

1) визначає і подає на затвердження до Верховної Ради України ліміт зовнішнього боргу України;

2) організовує роботу із складення платіжного балансу і зведеного валютного плану України, забезпечує раціональне використання державних валютних коштів;

3) забезпечує виконання бюджетної та податкової політики в частині, що стосується руху валютних цінностей;

4) забезпечує проведення зовнішньоекономічної політики України, здійснює в межах, визначених законом, регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

5) організовує митну справу;

6) виступає гарантом щодо позик, які у визначених законом про Державний бюджет України межах надаються іноземними державами, банками, фінансовими міжнародними організаціями, а в інших випадках - відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

7) обслуговує державний борг України, приймає рішення про випуск державних внутрішніх і зовнішніх позик;

8) встановлює порядок віднесення та строки завершення експортних/імпортних операцій, які виконуються за договорами виробничої кооперації, консигнації, комплексного будівництва, лізингу, поставки складних технічних виробів і товарів спеціального призначення, договорами тендерної поставки, гарантійного обслуговування, строк дії яких більше року.

3. Національний банк України як головний орган валютного регулювання в Україні:

1) встановлює режим валютного курсу, який застосовується в Україні;

2) визначає порядок установлення і використання офіційного курсу гривні до іноземних валют та банківських металів, а також встановлює та оприлюднює його;

3) видає нормативно-правові акти щодо порядку та умов здійснення валютних операцій, запровадження обмежень на здійснення окремих валютних операцій, порядку відкриття та використання рахунків (включаючи - спеціальні) при здійсненні таких операцій;

4) визначає перелік валютних операцій та вимоги до їх проведення, які можуть здійснюватись уповноваженими банками, уповноваженими небанківськими фінансовими установами та національним оператором поштового зв'язку;

5) встановлює ліміти відкритої валютної позиції для суб'єктів валютного ринку, що здійснюють торгівлю іноземною валютою та банківськими металами;

6) видає генеральні ліцензії, визначає перелік валютних операцій, на здійснення яких уповноваженим банкам, уповноваженим небанківським фінансовим установам, національному оператору поштового зв'язку та іншим особам видається генеральна ліцензія, встановлює вимоги до їх проведення;

- 7) оприлюднює перелік уповноважених банків, уповноважених небанківських фінансових установ та інших осіб, яким зупинено дію протягом певного часу або анульовано генеральну ліцензію;
- 8) установлює форму, порядок подання звітності про валютні операції та здійснює публікацію статистичних даних щодо цих операцій;
- 9) здійснює регулювання валютних операцій шляхом застосування інструментів регулювання валютних операцій, передбачених частиною четвертою цієї статті, в порядку та в межах, встановлених цим Законом;
- 10) регулює порядок здійснення валютних операцій, пов'язаних з рухом капіталу, в порядку та в межах, встановлених цим Законом;
- 11) в порядку та в межах, встановлених цим Законом, запроваджує обов'язковий продаж надходжень в іноземній валюті, встановлює порядок продажу та розмір надходжень, що підлягають обов'язковому продажу;
- 12) забезпечує накопичення, зберігання золотовалютних резервів та здійснення операцій з ними та банківськими металами;
- 13) надає роз'яснення щодо порядку застосування нормативно-правових актів Національного банку України з питань валютного регулювання..

4. Національний банк України з метою забезпечення стабільності грошової одиниці України та платіжного балансу України в порядку та в межах, встановлених цим Законом, має право регулювати валютні операції шляхом застосування таких інструментів регулювання валютних операцій:

- 1) вимога щодо ліцензування валютних операцій, передбачених цим Законом та у випадках, встановлених цим Законом;
- 2) вимога щодо резервування валютних операцій, визначених цим Законом;
- 3) вимога щодо відкриття та використання спеціального рахунку для проведення передбачених цим Законом валютних операцій;
- 4) вимога щодо обов'язкового продажу надходжень резидентів в іноземній валюті на валютному ринку України у випадках та в порядку, встановлених цим Законом.

5. Нормативно-правові акти органів валютного регулювання є обов'язковими для виконання резидентами та нерезидентами в Україні та резидентами за межами України.

6. Не дозволяється встановлення органами валютного регулювання вимоги про отримання резидентами та/або нерезидентами індивідуальних дозволів на здійснення валютних операцій та/або вимоги щодо реєстрації валютних операцій, за винятком випадків, встановлених цим Законом.

7. Якщо порядок здійснення валютних операцій, порядок використання рахунків, умови та порядок встановлення вимоги про використання спеціального рахунку, порядок здійснення резервування не встановлені органами валютного регулювання відповідно до цього Закону, валютні операції здійснюються, рахунки відкриваються та операції за рахунками проводяться без обмежень.

8. Органам валютного регулювання та/бо валютного контролю забороняється встановлення будь-яких обмежень щодо здійснення валютних операцій, які не передбачені цим Законом.

Стаття 7. Статус валюти України та операції з валютою України

1. Валюта України є єдиним законним засобом платежу на території України, який приймається без обмежень для оплати будь-яких вимог та зобов'язань.
2. Умови і порядок проведення валютних операцій з використанням валюти України нерезидентами в Україні або між резидентами і нерезидентами, а також перелік країн, з фізичними і юридичними особами яких дозволяється проводити такі операції, установлюється Національним банком України.

Стаття 8. Порядок здійснення розрахунків у валюті України

1. Розрахунки в валюті України здійснюються в готівковій формі, шляхом використання грошових знаків, або безготівковій формі через уповноважені банки України за допомогою розрахункових документів в електронному або паперовому вигляді.
2. Розрахунки в валюті України за участю фізичних осіб (резидентів та нерезидентів), можуть здійснюватися в готівковій або безготівковій формі, за умови що такі розрахунки не пов'язані із здійсненням підприємницької діяльності. Розрахунки за участю інших резидентів та нерезидентів здійснюються в безготівковій формі.
3. Для забезпечення потреб, що виникають у процесі господарської діяльності, а також для проведення розрахунків з бюджетами та державними цільовими фондами за податками і зборами (обов'язковими платежами) резиденти, які здійснюють підприємницьку діяльність, та нерезиденти можуть здійснювати розрахунки в готівковій формі між собою і з фізичними особами-резидентами та нерезидентами, через касу.
4. Гранична сума готівкового розрахунку для резидентів, які здійснюють підприємницьку діяльність, та нерезидентів, а також порядок та умови здійснення розрахунків в готівковій формі встановлюється Національним банком України.
5. Порядок та умови здійснення готівкових і безготівкових розрахунків в валюті України, а також види безготівкових розрахунків встановлюються законами України та нормативно-правовими актами Національного банку України.

Стаття 9. Торгівля валютними цінностями

1. Структура валютного ринку України, суб'єкти цього ринку, порядок та умови торгівлі на ньому валютними цінностями, за винятком цінних паперів, а також обмеження щодо здійснення торгівлі цими валютними цінностями на валютному ринку України, резидентами на міжнародних ринках визначаються Національним банком України.

2. Торгівля іноземною валютою на території України резидентами і нерезидентами здійснюється через суб'єктів валютного ринку України або з ними.
3. Торгівлю іноземною валютою на валютному ринку та на міжнародному валютному ринку дозволяється здійснювати Національному банку України, та суб'єктам валютного ринку.
4. Національний банк України проводить на валютному ринку України, а також на міжнародних ринках валютні операції з метою виконання функцій, покладених на нього законодавством України.
5. Національний банк України за операціями, що здійснюються на готівковому валютному ринку України, має право встановлювати розмір відхилень (коливань) валютного курсу від офіційного курсу гривні, а також розмір відхилень між курсом купівлі та курсом продажу валютних цінностей.
6. Суб'єкти валютного ринку мають право здійснювати купівлю, продаж іноземної валюти за гривні.
7. Суб'єкти валютного ринку мають право здійснювати операції з обміну іноземної валюти на валютному ринку України та/або на міжнародному валютному ринку.
8. Суб'єкти валютного ринку мають право здійснювати операції з обміну іноземної валюти на міжнародному валютному ринку відповідно до правил, які діють на цьому ринку, з урахуванням обмежень, встановлених нормативно-правовими актами Національного банку України.
9. Порядок та умови торгівлі готівковою іноземною валютою в пунктах обміну іноземної валюти та у власних операційних залах суб'єктів валютного ринку, а також порядок та умови торгівлі банківськими металами визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України.

Стаття 10. Обов'язковий продаж іноземної валюти та ліцензії Національного банку України

1. За умови погіршення стану платіжного балансу України Національний банк України має право тимчасово, строком до 6 календарних місяців, запроваджувати обов'язковий продаж до 50 відсотків від загальної суми надходжень в іноземній валюті на користь резидентів.
2. Іноземна валюта, куплена резидентом за валюту України на валютному ринку України з метою виконання зобов'язань у цій валюті і не використана цим резидентом за призначенням або повернута нерезидентом внаслідок повного або часткового невиконання взаємних зобов'язань протягом п'яти банківських днів починаючи з дня, наступного за днем зарахування цієї валюти на рахунок резидента, підлягає продажу за валюту України на валютному ринку України в повному обсязі. При цьому позитивна курсова різниця, що може виникнути за такою операцією, щоквартально направляється резидентом до Державного бюджету України у порядку, встановленому законами України, а негативна - відноситься на результати господарської діяльності резидента. Національний банк

України має право встановлювати інший строк придбаної та невикористаної іноземної валюти.

3. Порядок та терміни здійснення продажу придбаної та невикористаної іноземної валюти та продажу уповноваженими банками та уповноваженими небанківськими фінансовими установами іноземної валюти відповідно до цієї статті визначається Національним банком України.

4. Національний банк України надає індивідуальні та генеральні ліцензії на здійснення валютних операцій, які підпадають під режим ліцензування згідно з цим Законом або щодо яких Національним банком України у випадках, передбачених цим Законом, встановлюється вимога щодо ліцензування.

5. Генеральні ліцензії видаються уповноваженим банкам та небанківським фінансовим установам України, національному оператору поштового зв'язку на здійснення валютних операцій на строк, обумовлений у цих ліцензіях.

6. Індивідуальні ліцензії видаються резидентам і нерезидентам на здійснення валютних операцій, передбачених цим Законом, у обсягах, на умовах і на період, визначені цими ліцензіями.

7. Отримання від Національного банку України генеральної ліцензії або індивідуальної ліцензії однією із сторін валютної операції означає також надання права на її здійснення іншою стороною, яка бере участь у цій операції.

8. Порядок і терміни видачі ліцензії, перелік документів, необхідних для одержання ліцензій, а також підстави для відмови у видачі ліцензій визначаються Національним банком України.

9. Несвоєчасна видача Національним банком України генеральної або індивідуальної ліцензії, відмова Національного банку України у видачі генеральної або індивідуальної ліцензії або рішення Національного банку України щодо анулювання, тимчасового зупинення дії таких ліцензій може бути оскаржена в судовому порядку.

Стаття 11. Види валютних операцій

Валютні операції поділяються на:

- 1) поточні валютні операції;
- 2) валютні операції, пов'язані з рухом капіталу;
- 3) валютно-обмінні операції;
- 4) операції з банківськими металами.

Стаття 12. Поточні валютні операції

1. До поточних валютних операцій відносяться поточні торговельні операції в іноземній валюті та поточні неторговельні операції в іноземній валюті.

2. Поточними торговельними операціями в іноземній валюті є валютні операції, пов'язані з розрахунками за експорт та імпорт товару за зовнішньоекономічними угодами без відстрочення платежу або з відстроченням, яке відповідно до договору не перевищує одного календарного року.

3. Поточними неторговельними операціями в іноземній валюті є такі:

- 1) перекази заробітної плати, стипендій пенсій, аліментів, державної допомоги, матеріальної допомоги, допомоги родичів, благодійної допомоги, виплат і компенсацій, включаючи виплати з відшкодування шкоди, заподіяної робітникам внаслідок каліцтва, професійного захворювання або іншого ушкодження здоров'я, що пов'язані з виконанням ними трудових обов'язків, відшкодувань за страховими випадками, премій, призів, спадкових коштів, коштів, заощаджених на рахунках, і прибутків за ними;
- 2) виплати готівкової іноземної валюти за платіжними картками;
- 3) купівля за рахунок коштів, розміщених на поточному рахунку, чеків, що виражені в іноземній валюті;
- 4) виплати на підставі вироків, рішень, ухвал і постанов судових, слідчих та інших правоохоронних органів, а також за визнаними претензіями та виконавчими написами нотаріусів;
- 5) платежі, що пов'язані зі смертю громадян;
- 6) платежі, пов'язані із судовими витратами, із слідчими та нотаріальними діями, платежі з відшкодування витрат судовим, нотаріальним, слідчим та іншим правоохоронним органам, а також сплата державного мита, податків, зборів та інших обов'язкових платежів, пов'язаних з виконанням зазначених дій і розглядом судових справ;
- 7) оплата зборів, мита та дій, пов'язаних з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- 8) оплата за рахунок коштів фізичних осіб витрат на лікування громадян у медично-профілактичних закладах іншої держави;
- 9) оплата за рахунок коштів фізичних осіб навчання в навчальних закладах, стажування в закладах іншої держави;
- 10) оплата за рахунок коштів фізичних осіб участі в міжнародних конгресах, симпозіумах, семінарах, конференціях, спортивних і культурних заходах, виставках, ярмарках, а також в інших міжнародних зустрічах;
- 11) оплата витрат фізичних осіб на придбання літератури та передплатних видань, що видаються за кордоном;
- 12) оплата витрат, пов'язаних з відрядженням за кордон;
- 13) оплата праці нерезидентів, які згідно з укладеними трудовими договорами (контрактами) працюють в Україні, виплати матеріальної допомоги, премій та призів;
- 14) платежі у зв'язку з прийняттям спадщини;
- 15) перерахування на утримання дипломатичних, офіційних представництв та інших представництв юридичних осіб - нерезидентів, які не займаються підприємницькою діяльністю;
- 16) виплата авторських гонорарів фізичним особам;

17) виконання зобов'язань за укладеними договорами з юридичними особами - нерезидентами стосовно відшкодування їм витрат, здійснених ними на користь фізичних осіб - резидентів, які тимчасово перебувають за межами України, як оплата праці або інших витрат, пов'язаних з виконанням ними професійних обов'язків;

18) перерахування вступних і членських внесків до міжнародних організацій;

19) виплата прибутків, доходів, дивідендів та інших коштів, отриманих іноземними інвесторами від інвестицій в Україні;

20) виплата прибутків, доходів, дивідендів та інших коштів, отриманих резидентами від інвестицій, здійснених за межі України;

21) інші поточні валютні операції, які не мають характеру торгових.

Стаття 13. Валютні операції, пов'язані з рухом капіталу

1. До валютних операцій, пов'язаних з рухом капіталу, відносяться:

1) здійснення інвестицій в Україну;

2) здійснення резидентами інвестицій за межі України;

3) валютні операції, пов'язані з оплатою права власності на будівлі, споруди та інше нерухоме майно;

4) надання резидентами нерезидентам фінансових [кредитів](#) і позик та отримання резидентами фінансових [кредитів](#) і позик від нерезидентів;

5) операції, пов'язані з виконанням зобов'язань за гарантіями, порукою та заставою;

6) операції, пов'язані з виконанням зобов'язань за лізингом, в тому числі за договорами міжнародного фінансового лізингу, що укладені відповідно до Конвенції УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг;

7) операції, пов'язані з виконанням зобов'язань за факторингом, в тому числі за договорами міжнародного факторингу, що укладені відповідно до Конвенції УНІДРУА про міжнародний факторинг;

8) операції з внутрішніми та зовнішніми цінними паперами;

9) розміщення резидентами коштів на рахунках банках за межами України;

10) операції, пов'язані з експортом та імпортом продукції, робіт, послуг, розрахунки за якими відповідно до договору передбачають відстрочення платежу на строк, який перевищує один календарний рік;

11) міжнародні перекази за угодами, пов'язаними з накопиченням пенсійних активів;

12) інші валютні операції, які не є поточними.

2. Порядок здійснення резидентами та нерезидентами валютних операцій, пов'язаних з рухом капіталу, визначається цим Законом та діючим законодавством України.

Стаття 14. Валютно-обмінні операції

1. До валютно-обмінних операцій належать:

- 1) купівля у фізичних осіб - резидентів і нерезидентів готівкової іноземної валюти за готівкові кошти у валюті України;
- 2) продаж фізичним особам - резидентам готівкової іноземної валюти за готівкові кошти у валюті України;
- 3) зворотний обмін фізичним особам - нерезидентам невикористаних готівкових коштів у валюті України на готівкову іноземну валюту;
- 4) купівля-продаж дорожніх чеків за готівкову іноземну валюту, а також купівля-продаж дорожніх чеків за готівкові кошти у валюті України;
- 5) конвертація (обмін) готівкової іноземної валюти однієї іноземної держави (групи іноземних держав) на готівкову іноземну валюту іншої іноземної держави (групи іноземних держав);
- 6) прийняття на інкасо банкнот іноземних держав та іменних чеків.

2. Валютно-обмінні операції мають право здійснювати:

1) уповноважені банки на підставі відповідного письмового дозволу Національного банку України на здійснення валютних операцій та їх філії, підрозділи згідно з внутрішньобанківським положенням про філію, відділення та за умови видачі відповідним уповноваженим банком дозволу на здійснення визначених валютних операцій;

2) уповноважені фінансові установи на підставі відповідної ліцензії (письмового дозволу) Національного банку України на здійснення валютних операцій та їх філії, відділення згідно з положенням відповідної уповноваженої фінансової установи про філію, відділення та за умови видачі відповідною уповноваженою фінансовою установою дозволу на здійснення визначених у цьому дозволі операцій з валютними цінностями;

3) національний оператор поштового зв'язку на підставі відповідної ліцензії (письмового дозволу) Національного банку України, його об'єкти поштового зв'язку на підставі наданого національним оператором поштового зв'язку дозволу на здійснення валютно-обмінних операцій

3. Порядок та умови здійснення валютно-обмінних операцій особами (їх відокремленими підрозділами), які зазначені в частині другій цієї статті Закону, перелік дозволених валютно-обмінних операцій для окремих осіб з числа тих, що зазначені в частині другій цієї статті Закону, визначаються Національним банком України.

Стаття 15. Операції з банківськими металами

1. До операцій з банківськими металами належать операції з банківськими металами, які можуть бути здійснені на валютному ринку України, та операції з банківськими металами, які можуть бути здійснені на міжнародних валютних ринках.

2. На валютному ринку України можуть бути здійснені такі операції з банківськими металами:

- 1) купівля-продаж банківських металів за валюту України;
- 2) залучення банківських металів на вклади (депозити) клієнтів (крім банків);
- 3) залучення та розміщення міжбанківських депозитів у банківських металах;
- 4) надання та отримання міжбанківських кредитів у банківських металах;
- 5) надання кредитів у банківських металах резидентам (юридичним особам та фізичним особам - суб'єктам підприємницької діяльності);
- 6) надання та отримання банківських металів у заставу;
- 7) відповідальне зберігання банківських металів у Національному банку України (Державна скарбниця України), в інших уповноважених банках, у власному сховищі;
- 8) перевезення банківських металів;
- 9) обмін злиwkів (зливка) банківського металу на зливки (зливok) цього самого металу меншої (більшої) маси (загальна маса банківського металу залишається незмінною);
- 10) конвертація одного банківського металу в інший.

3. На міжнародних валютних ринках можуть бути здійснені такі операції:

- 1) відкриття кореспондентських рахунків у банківських металах у банках-нерезидентах та проведення операцій за ними;
- 2) купівля-продаж банківських металів за іноземну валюту;
- 3) розміщення міжбанківських депозитів у банківських металах;
- 4) отримання міжбанківських кредитів у банківських металах;
- 5) надання та отримання банківських металів у заставу;
- 6) відповідальне зберігання банківських металів у банках-нерезидентах.

4. Операції з банківськими металами можуть здійснюватися тільки уповноваженими банками на підставі відповідного письмового дозволу Національного банку України в порядку і на умовах, встановлених Національним банком України.

Стаття 16. Валютні операції між резидентами

1. Валютні операції між резидентами заборонені, за винятком:

- 1) операцій, передбачених частинами другою та третьою цієї статті, частиною п'ятою статті 21 і частиною третьою статті 23 цього Закону;
- 2) операції між комісіонерами (повіреними, комерційними агентами) і комітентами (довірителями, суб'єктами, яких представляють агенти) під час надання комісіонерами (повіреними, комерційними агентами) послуг, пов'язаних з укладанням та виконанням договорів з нерезидентами про передачу товару, виконання робіт, надання послуг, про передачу інформації, об'єктів права інтелектуальної власності та прав інтелектуальної власності;
- 3) операцій, пов'язаних з розрахунками в магазинах безмитної торгівлі, а також з розрахунками при реалізації товарів і послуг пасажиром у транспортних засобах при міжнародних перевезеннях;

- 4) операцій, за договорами, перевезення транспортного експедирування і фрахтування (чартеру) при наданні експедитором, перевізником, фрахтувальником послуг, пов'язаних з вивезенням за межі України або ввезенням в Україну вантажу, транзитним перевезенням вантажу через територію України, а також за договорами страхування зазначених вантажів;
- 5) операцій з зовнішніми цінними паперами, що здійснюються через організаторів торгівлі на фондовому ринку України, за умови обліку прав на такі цінні папери в депозитарних установах, створених відповідно до законодавства України;
- 6) операцій з зовнішніми цінними паперами за умови обліку прав на такі цінні папери в депозитарних установах, створених відповідно до законодавства України, та здійснення розрахунків у валюті України;
- 7) операцій, пов'язаних із здійсненням обов'язкових платежів (податків, зборів та інших платежів) до державного бюджету України та місцевих бюджетів в іноземній валюті відповідно до законодавства України;
- 8) операцій, пов'язаних з виплатами за зовнішніми цінними паперами (в тому числі заставними);
- 9) операцій, пов'язаних з оплатою та/або відшкодуванням фізичним особам витрат, пов'язаних зі службовим відрядженням за кордон, а також операцій, пов'язаних з поверненням не використаного авансу, що був виданий у зв'язку зі службовим відрядженням;
- 10) операцій, що передбачають розрахунки та перекази для здійснення діяльності дипломатичними представництвами, консульськими установами України та іншими офіційними представництвами України, які знаходяться за межами території України, а також постійними представництвами України при міждержавних та міжурядових організаціях;
- 11) операцій з оплати резидентами консульських зборів, пов'язаних з відкриттям віз при виїзді (в'їзді) з України;
- 12) переказів фізичних осіб - резидентів з України на користь інших фізичних осіб - резидентів за межі України в порядку, що встановлюється Національним банком України та може передбачати лише обмеження суми переказу, в тому числі поштового переказу;
- 13) переказів фізичних осіб - резидентів з-за кордону на користь інших фізичних осіб - резидентів в Україну;
- 14) переказів за межі України на користь резидентів та платежів, передбачених пунктами 1, 4 - 11, 14, 16 частини третьої статті 12 цього Закону, за умови надання документів, що підтверджують наявність підстав для здійснення переказу за межі України або платежу. Перелік таких документів встановлюється Національним банком України;

15) операції з оплати та/або відшкодування витрат, пов'язаних зі службовими поїздками за межі України працівників, постійна робота яких здійснюється в дорозі або має роз'їзний характер;

16) валютно-обмінних операцій, якщо такі операції здійснюються за участю осіб, зазначених в частині другій статті 14 цього Закону;

17) операцій, можливість проведення яких на території України в іноземній валюті прямо передбачена законами або міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України;

18) операцій, передбачених цією частиною і частиною третьою цієї статті, які здійснюються управителем за договором управління майном;

19) інших операцій, передбачених Національним банком України.

2. Валютні операції за угодами між уповноваженими банками, що здійснюються ними від свого імені та за свій рахунок, здійснюються в порядку, що встановлений Національним банком України.

3. Без обмежень здійснюються валютні операції між резидентами і уповноваженими банками або уповноваженими фінансовими установами, пов'язані:

1) з отриманням та поверненням кредитів і позик, сплатою сум відсотків та штрафних санкцій за відповідними договорами;

2) з внесенням грошових коштів резидентів на банківські рахунки (в банківські вклади) (на вимогу або строкові) та отриманням грошових коштів резидентів з банківських рахунків (банківських вкладів) (на вимогу або строкові);

3) з банківськими гарантіями, а також з виконанням резидентами зобов'язань за договорами поруки та/або застави;

4) придбанням резидентами в уповноважених банків векселів, виписаних цими чи іншими уповноваженими банками, пред'явленням їх для платежу, отриманням за ними платежу, в тому числі в порядку регресу, стягненням за ними штрафних санкцій, а також відчуженням резидентами цих векселів уповноваженим банкам в порядку, встановленому діючим законодавством України;

5) з купівлею-продажем фізичними особами готівкової або безготівкової іноземної валюти та чеків (в тому числі дорожніх чеків), номінальна вартість яких зазначена в іноземній валюті, за валюту України та іноземну валюту, а також з обміном, заміною грошових знаків іноземної держави (групи іноземних держав), прийманням для направлення на інкасо в банки, що розташовані за межами України, готівкової іноземної валюти та чеків (в тому числі дорожніх чеків), номінальна вартість яких зазначена в іноземній валюті, не для цілей здійснення фізичними особами підприємницької діяльності;

6) з оплатою уповноваженим банкам комісійної винагороди;

7) з іншими валютними операціями, які діючим законодавством України віднесені до банківських операцій.

4. Національний банк України здійснює валютні операції без обмежень.

Стаття 17. Валютні операції між нерезидентами

1. Операції із зовнішніми цінними паперами та перекази іноземної валюти в Україну та за її межі через уповноважені банки або інші установи - членів платіжної системи здійснюються між нерезидентами без обмежень.

2. Нерезиденти мають право здійснювати між собою валютні операції з внутрішніми цінними паперами в Україні за умови виконання вимог, встановлених антимонопольним законодавством України та законодавством України про цінні папери та фондовий ринок.

3. Валютні операції між нерезидентами в Україні у валюті України здійснюються через рахунки в уповноважених банках, порядок відкриття, використання та закриття яких встановлюється діючим законодавством України.

Стаття 18. Валютні операції між резидентами та нерезидентами

1. Валютні операції між резидентами та нерезидентами здійснюються без обмежень за виключенням операцій, передбачених статтями 19, 20 цього Закону.

Стаття 19. Особливості здійснення окремих валютних операцій

1. Здійснення валютних операцій, пов'язаних з рухом капіталу, регулюється Національним банком України.

2. Регулювання Національним банком України операцій, пов'язаних з рухом капіталу, здійснюється шляхом встановлення вимоги щодо використання спеціального рахунку або вимоги про резервування або вимоги щодо ліцензування лише у випадках, передбачених цією статтею, у разі погіршення платіжного балансу України. Не допускається встановлення вимоги щодо використання спеціального рахунку або вимоги про резервування або вимоги щодо ліцензування для інвестиційних рахунків та у випадках, які прямо не передбачені цим Законом.

3. Вимога щодо використання спеціального рахунку резидентом може бути встановлена Національним банком України при регулюванні таких валютних операцій, які здійснюються між резидентами та нерезидентами:

1) платежів та переказів при наданні резидентами нерезидентам кредитів або позик та/або отриманні кредитів або позик резидентами від нерезидентів в іноземній валюті або банківськими металами;

2) платежів та переказів при виконанні резидентами зобов'язань за наданими гарантією, порукою, заставою майна чи майнових прав за зобов'язаннями резидентів перед нерезидентами;

3) операцій з зовнішніми цінними паперами, в тому числі платежів та переказів, пов'язаних з передачею зовнішніх цінних паперів;

4) операцій, пов'язаних з виконанням зобов'язань за факторингом;

5) операцій, пов'язаних з виконанням зобов'язань за лізингом.

Використання спеціального рахунку резидентом при здійсненні валютних операцій, які зазначені в пунктах 2 - 5 цієї частини, є обов'язковим, якщо сума валютної операції перевищує 100000 євро на рік.

4. Вимога щодо використання спеціального рахунку нерезидентом може бути встановлена Національним банком України при регулюванні таких валютних операцій, які здійснюються між резидентами та нерезидентами:

1) платежів та переказів при наданні резидентами нерезидентам кредитів або позик та/або отриманні кредитів або позик резидентами від нерезидентів в іноземній валюті або банківськими металами;

2) платежів та переказів при виконанні резидентами зобов'язань за наданими гарантією, порукою, заставою майна чи майнових прав за зобов'язаннями резидентів перед нерезидентами або нерезидентів перед нерезидентами;

3) операцій з зовнішніми цінними паперами, в тому числі платежів та переказів, пов'язаних з передачею зовнішніх цінних паперів;

4) операцій, пов'язаних з придбанням нерезидентами у резидентів прав на внутрішні цінні папери;

5) операцій, пов'язаних з виконанням зобов'язань за факторингом;

6) операцій, пов'язаних з виконанням зобов'язань за лізингом.

Використання спеціального рахунку нерезидентом при здійсненні валютних операцій, які зазначені в пунктах 2 - 6 цієї частини, є обов'язковим, якщо сума валютної операції перевищує 100000 євро на рік.

5. По операціях, пов'язаних з експортом та імпортом продукції, робіт, послуг, прав інтелектуальної власності розрахунки за якими відповідно до договору передбачають відстрочення платежу на строк, який перевищує один календарний рік, Національний банк України може встановлювати лише вимогу про резервування суми резидентом або нерезидентом, що не перевищує в еквіваленті 10 відсотків від суми валютної операції, що здійснюється, за кожен наступний календарний рік відстрочення платежу. Національний банк України може встановлювати вимогу про резервування суми резидентом або нерезидентом, що не перевищує в еквіваленті 30 відсотків суми валютної операції, що здійснюється, на строк не більш ніж 3 календарні роки.

6. Валютні операції з чеками на пред'явника, а також індосування чеків здійснювати забороняється.

7. Вимога щодо ліцензування (отримання резидентами або нерезидентами індивідуальних ліцензій) може бути встановлена Національним банком України тимчасово строком не більше 6 місяців при регулюванні таких валютних операцій, які здійснюються між резидентами та нерезидентами:

1) розміщення валютних цінностей на рахунках і укладах за межами України, за винятком винятків, встановлених статтею 21 цього Закону;

- 2) здійснення резидентами портфельних інвестицій за межі України, крім інвестицій у цінних паперів іноземних емітентів, що перебувають в обігу на організованих фондових ринках і пройшли лістинг на одній з таких фондових бірж, як Нью-Йоркська, Лондонська, Токійська, Франкфуртська, Російська або в торговельно-інформаційній системі НАСДАК (NASDAQ);
  - 3) переказування іноземної валюти за межі України з метою оплати валютних цінностей;
  - 4) надання резидентами фінансових кредитів, позик, фінансової допомоги нерезидентам;
  - 5) операції, пов'язані з виконанням зобов'язань за гарантіями поруками та заставою;
  - 6) оплата права власності на будівлі, споруди та інше нерухоме майно.
8. Національний банк України має право встановлювати особливості застосування вимог, передбачених цією статтею Закону, стосовно банківських операцій уповноважених банків та уповноважених фінансових установ.
9. За умови погіршення стану платіжного балансу України та взятих Україною міжнародних зобов'язань, Національний банк України має право тимчасово призупиняти здійснення переказів за валютними операціями, що пов'язані з рухом капіталу та здійснюються з використанням спеціального рахунку, на строк, що не перевищує 14 календарних днів або запроваджувати вимогу про резервування коштів у сумі, що не перевищує в еквіваленті 10 відсотків від суми валютної операції, що пов'язана з рухом капіталу. Єдині для всіх суб'єктів господарювання режим спеціальних рахунків та/або обов'язковий продаж надходжень в іноземній валюті на користь резидентів або вимога щодо ліцензування валютних операцій запроваджуються Національним банком України з моменту відповідного офіційного опублікування. В разі покращення стану платіжного балансу Національний банк України зобов'язаний відмінити застосовані обмеження як по строках розрахунків, так і по вимогах резервування та/або обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті на користь резидентів або вимоги щодо ліцензування валютних операцій.
10. Здійснення операцій, передбачених цією статтею, не потребує отримання резидентами або нерезидентами індивідуальних дозволів, за винятком випадків, встановлених цим Законом.

Стаття 20. Обмеження щодо здійснення окремих валютних операцій

1. Використання спеціального рахунку резидентом чи нерезидентом є обов'язковим при здійсненні таких валютних операцій:
  - 1) зарахуванні або переказі грошових коштів, наданні або отриманні кредиту або позики, проведенні фінансових операцій з цінними паперами у випадку, коли хоча б одна із сторін має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місце

знаходження в країні (на території), яка не бере участь в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, або однією з сторін є особа, що має рахунок в банку, зареєстрованому у вищезазначеній країні (на вищезазначеній території). Перелік таких країн (територій) визначається відповідно до порядку, встановленого [Законом України "Про запобігання та протидію легалізації \(відмиванню\) доходів, одержаних злочинним шляхом"](#);

2) операцій з зовнішніми або внутрішніми цінними паперами на пред'явника, які не розміщені в депозитаріях, створених відповідно до законодавства України.

2. Забороняється здійснення валютної операції, якщо її учасником або вигодоодержувачем за нею є особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності. Порядок формування переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності, визначається відповідно до [Закону України "Про запобігання та протидію легалізації \(відмиванню\) доходів, одержаних злочинним шляхом"](#).

Стаття 21. Рахунки резидентів в банках за межами України

1. Фізичні особи - резиденти мають право без обмежень відкривати рахунки в іноземній валюті в банках за межами України, розташованих на території держав, які є членами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) або Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (ФАТФ).

Юридичні особи - резиденти мають право відкривати рахунки в іноземній валюті в банках за межами України, розташованих на території держав, які є членами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) або Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (ФАТФ) за умови отримання відповідної індивідуальної ліцензії Національного банку України.

2. Резиденти зобов'язані повідомити орган державної податкової служби за місцем свого обліку про відкриття (закриття) рахунків, зазначених в частині першій цієї статті, не пізніше місяця з дня укладення (припинення) договору про відкриття рахунку в банку за межами України за формою, встановленою Державною податковою адміністрацією України.

3. Фізичні особи - резиденти мають право відкривати рахунки в іноземній валюті в банках за межами України, розташованих на території країн, що не є членами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) або Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (ФАТФ), за умови попереднього повідомлення про намір відкрити рахунок органу державної податкової служби за місцем свого обліку.

Юридичні особи - резиденти мають право відкривати рахунки в іноземній валюті в банках за межами України, розташованих на території країн, що не є членами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) або Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (ФАТФ) за умови отримання

відповідної індивідуальної ліцензії Національного банку України та за умови попереднього повідомлення про намір відкрити рахунок органу державної податкової служби за місцем свого обліку.

Резиденти мають повідомити орган державної податкової служби за місцем свого обліку про закриття рахунків, зазначених в цій частині, не пізніше одного місяця з дня закриття такого рахунку та/або припинення договору про відкриття рахунку в банку за межами України за формою, встановленою Державною податковою адміністрацією України.

4. Резиденти мають право переказувати кошти з рахунків, відкритих в банках України з урахуванням обмежень, встановлених цим Законом, а саме: фізичні особи (які не є суб'єктами підприємницької діяльності) - до 100000 євро на рік, а понад цю суму - через спеціальні рахунки; юридичні особи та фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності - згідно з умовами індивідуальних ліцензій Національного банку України

5. Фізичні особи - резиденти мають право без обмежень здійснювати валютні операції, що не пов'язані з передачею майна та/або наданням послуг чи виконанням робіт на території України, з використанням коштів, зарахованих у відповідності з цим Законом на рахунки, відкриті в банках за межами України.

Юридичні особи - резиденти мають право на підставі відповідної індивідуальної ліцензії Національного банку України здійснювати валютні операції з коштами, які зараховані у відповідності з цим Законом на рахунки, відкриті в банках за межами України. Ця норма не поширюється на валютні операції між резидентами та на такі валютні операції:

1) операцій з виплати заробітної плати працівникам дипломатичних представництв, консульських установ України та інших офіційних представництв України, які знаходяться за межами України;

2) операцій з виплати заробітної плати працівникам представництва юридичної особи - резидента, яке знаходиться за межами України;

3) операцій з оплати та/або відшкодування витрат, пов'язаних з відрядженням зазначених в пунктах 1, 2 цієї частини працівників на територію країни місцезнаходження зазначених в пунктах 1, 2 цієї частини представництв, установ і організацій та за її межі, за виключенням території України;

4) операцій, вказаних в пунктах 10 та 11 частини першої статті 16 цього Закону.

6. Резиденти - юридичні особи та фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності за письмовим запитом податкового органу повинні надавати інформацію про залишки коштів на рахунках в банках за межами України за умови, що письмовий запит направлений органом державної податкової служби за місцем обліку резидента, і в такому письмовому запиті зазначений конкретний номер рахунку в банку за межами України, щодо якого запитується інформація про залишки коштів.

Інформація про рух коштів за рахунками в банках за межами України за конкретний проміжок часу надається резидентами органам державної податкової служби тільки на підставі судового рішення.

7. Вимоги, встановлені цією статтею, щодо відкриття рахунків в банках за межами України, здійснення валютних операцій з використанням таких рахунків та надання інформації про рух коштів за цими рахунками чи про залишки коштів на таких рахунках не застосовуються до уповноважених банків та уповноважених кредитних установ, які відкривають рахунки в банках за межами України, використовують для здійснення валютних операцій та надають інформацію про операції за цими рахунками в порядку, встановленому Національним банком України.

Стаття 22. Рахунки нерезидентів в уповноважених банках

1. Нерезиденти мають право відкривати в уповноважених банках на території України рахунки в іноземній валюті та у валюті України.

2. Порядок відкриття та використання рахунків нерезидентів в уповноважених банках, в тому числі інвестиційних та спеціальних рахунків, встановлюється Національним банком України.

3. Нерезиденти мають право без обмежень перераховувати іноземну валюту та валюту України з власних рахунків в банках, розташованих за межами України на власні рахунки в уповноважених банках.

4. Нерезиденти мають право з урахуванням режиму інвестиційних та спеціальних рахунків перераховувати іноземну валюту з власних рахунків в уповноважених банках на власні рахунки в банках за межами України.

Стаття 23. Порядок здійснення розрахунків за валютними операціями

1. Резиденти мають право без обмежень відкривати в уповноважених банках рахунки в іноземній валюті, якщо інше не встановлено цим Законом.

2. Якщо інше не встановлено цим Законом, розрахунки за валютними операціями здійснюються юридичними особами - резидентами в безготівковій формі через рахунки в уповноважених банках, порядок відкриття та ведення яких визначається Національним банком України, або через відкриті відповідно до статті 21 цього Закону рахунки в банках за межами України за рахунок коштів, зарахованих на ці рахунки у відповідності з цим Законом.

Юридичні особи - резиденти мають право здійснювати розрахунки у готівковій формі без використання рахунків в уповноважених банках з фізичними особами - нерезидентами у валюті України за договорами роздрібної купівлі-продажу, а також при наданні фізичним особам - нерезидентам на території України транспортних, готельних та інших послуг, які надаються населенню.

Юридичні особи - резиденти мають право здійснювати розрахунки у готівковій формі без використання рахунків в уповноважених банках у випадках:

1) коли нерезидент згідно з умовами зовнішньоекономічного договору (контракту) в рахунок розрахунків за цим договором виплачує фізичній особі - резиденту, яка знаходиться у відрядженні за кордоном із метою виконання цього договору, кошти в іноземній валюті на експлуатаційні витрати на транспортний засіб, який належить резиденту - стороні договору на праві власності (орендується, фрахтується ним) і використовується за кордоном з метою виконання зобов'язань останнього за цим договором. При цьому, розмір зазначених виплат нерезидентом на експлуатаційні витрати на транспортний засіб не може перевищувати 5 відсотків вартості наданих суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності України послуг;

2) коли представник нерезидента здає в касу уповноваженого банку готівкову іноземну валюту або валюту України, яка є виручкою за експортною операцією резидента або поверненням передплати за імпортною операцією резидента і призначена для подальшого зарахування на рахунок такого резидента. Умови та порядок проведення такої операції, а також обмеження щодо суми операції встановлюються Національним банком України;

3) отримання готівки за реалізовані товари у транспортних засобах під час міжнародних перевезень;

4) отримання готівки за реалізовані товари на міжнародних виставках (ярмарках), що проходять за кордоном;

5) видачі, пред'явлення векселів (чеків) та акцепту, індосування векселів за зовнішньоекономічними договорами (контрактами), які передбачають вексельну (чекову) форму розрахунків;

6) отримання готівки як розрахунок за здійснення гастрольної (концертної) діяльності за кордоном, якщо це обумовлено договором з нерезидентом.

3. Якщо інше не встановлено цим Законом розрахунки за валютними операціями здійснюються фізичними особами - резидентами у безготівковій формі через рахунки в уповноважених банках, порядок відкриття та використання яких встановлюється Національним банком України, або через відкриті відповідно до статті 21 цього Закону рахунки в банках за межами України за рахунок коштів, зарахованих на ці рахунки у відповідності з цим Законом, за виключенням таких валютних операцій, що здійснюються у відповідності з цим Законом:

1) дарування іноземної валюти родичам;

2) заповідання іноземної валюти або отримання іноземної валюти у спадок;

3) придбання та відчуження фізичною особою - резидентом з метою колекціонування грошових знаків і монет;

4) переказу фізичною особою - резидентом з України та отримання фізичною особою - резидентом переказу без відкриття рахунків в порядку, що встановлюється Національним банком України та може передбачати лише обмеження суми переказу, а також поштового переказу;

5) здійснення валютно-обмінних операцій з особами, зазначеними в частині другій статті 14 цього Закону;

6) розрахунків фізичними особами - резидентами в іноземній валюті в магазинах безмитної торгівлі, а також під час реалізації товарів та наданні послуг фізичним особам - резидентам на шляху слідування транспортних засобів при міжнародних перевезеннях.

4. Резиденти мають право здійснювати розрахунки через власні рахунки в будь-якій іноземній валюті з проведенням у випадку необхідності конверсійної операції через уповноважений банк незалежно від валюти, в якій був відкритий рахунок в уповноваженому банку.

5. Платежі та перекази при наданні кредитів та позик у валюті України резидентами нерезидентам мають здійснюватися шляхом зарахування суми кредиту або позики на рахунок нерезидента у валюті України в уповноваженому банку.

6. Грошові розрахунки між резидентами та нерезидентами по операціям з внутрішніми та зовнішніми цінними паперами можуть здійснюватися у відповідності з цим Законом у валюті України або іноземній валюті, якщо інше не буде встановлено Національним банком України в цілому або по відношенню до окремих видів внутрішніх або зовнішніх цінних паперів.

7. У разі здійснення юридичними особами - резидентами валютних операцій, пов'язаних із здійсненням інвестицій за межі України, та/або валютних операцій, пов'язаних з оплатою права власності на будівлі, споруди та інше нерухоме майно, такі юридичні особи - резиденти протягом одного календарного року з дати здійснення такої валютної операції зобов'язані надати уповноваженому банку документи, що підтверджують здійснення інвестиції за межі України та/або набуття права власності на будівлі, споруди та інше нерухоме майно. Перелік документів, що підтверджують здійснення інвестиції за межі України та/або набуття права власності на будівлі, споруди та інше нерухоме майно встановлюється Національним банком України.

8. Нерезиденти мають право у відповідності з цим Законом здійснювати прямі та портфельні інвестиції в Україну шляхом перерахування іноземної валюти чи валюти України з власного рахунку в уповноваженому банку або рахунку в банку за межами України на рахунок в уповноваженому банку торговця цінними паперами чи на рахунок в уповноваженому банку резидента - учасника інвестиційної діяльності.

Повернення прямої і портфельної інвестиції нерезиденту, а також прибутків, доходів та інших коштів, одержаних нерезидентом від прямої або портфельної інвестиції в Україну здійснюється резидентом - учасником інвестиційної діяльності з власного рахунку в уповноваженому банку на рахунок нерезидента - інвестора в уповноваженому банку чи на рахунок нерезидента - інвестора в банку за межами України.

Стаття 24. Ввезення в Україну та вивезення за межі України валютних цінностей

1. Ввезення в Україну іноземної валюти та/або валюти України, в тому числі дорожніх чеків, зовнішніх та/або внутрішніх цінних паперів у документарній формі здійснюється резидентами та нерезидентами без обмежень за умови дотримання вимог митного законодавства України.

При одноразовому ввезенні в Україну фізичними особами - резидентами і фізичними особами - нерезидентами готівкової іноземної валюти та/або валюти України, а також дорожніх чеків, зовнішніх та/або внутрішніх цінних паперів в документарній формі в сумі, що перевищує 10000 євро, іноземна валюта та/або валюта України, в тому числі дорожні чеки, зовнішні та/або внутрішні цінні папери в документарній формі, що ввозяться в Україну, підлягають декларуванню митному органу шляхом подання письмової митної декларації на всю суму готівкової іноземної валюти та/або валюти України, що ввозиться, в тому числі дорожніх чеків, зовнішніх та/або внутрішніх цінних паперів в документарній формі.

2. Фізичні особи - резиденти та фізичні особи - нерезиденти мають право вивозити за межі України іноземну валюту, валюту України, в тому числі дорожні чеки, зовнішні та внутрішні цінні папери в документарній формі, раніше ввезені або переказані в Україну за умови дотримання вимог митного законодавства України в межах, зазначених в митній декларації або іншому документі, що підтверджує їх ввезення чи переказ в Україну.

Фізичні особи-резиденти та фізичні особи-нерезиденти мають право без подання митної декларації вивозити за межі України іноземну валюту, валюту України, в тому числі дорожні чеки, зовнішні та внутрішні цінні папери в документарній формі на суму, яка не перевищує 10000 євро.

3. При одноразовому вивезенні за межі України резидентами та нерезидентами іноземної валюти, валюти України, дорожніх чеків, зовнішніх та/або внутрішніх цінних паперів в документарній формі, за виключенням випадків, зазначених в другій частині цієї статті, іноземна валюта, валюта України, дорожні чеки, зовнішні та/або внутрішні цінні папери, що вивозяться підлягають декларуванню митному органу шляхом подання письмової митної декларації.

4. У випадках, зазначених в першій, другій та третій частинах цієї статті, перерахунок іноземної валюти, валюти України, дорожніх чеків, зовнішніх та(або) внутрішніх цінних паперів в документарній формі в євро здійснюється за офіційним валютним курсом, який встановлюється Національним банком України на день декларування митному органу. Для цілей декларування митному органу зовнішніх та/або внутрішніх цінних паперів в документарній формі приймається:

1) для емісійних цінних паперів - номінальна вартість цінних паперів;

2) для неемісійних цінних паперів, що посвідчують право на отримання валюти України або іноземної валюти, - відповідна сума у валюті України чи іноземній валюті, право на отримання якої посвідчує такий цінний папір.

Стаття 25. Резервування

1. У випадках, передбачених цим Законом, резиденти та нерезиденти зобов'язані виконати вимогу про резервування. Порядок резервування та повернення суми резервування встановлюється Національним банком України відповідно до вимог, встановлених цим Законом.

2. Резиденти та нерезиденти вносять суму резервування в розмірі та на строк, які визначені Національним банком України у відповідності з цим Законом, на окремий рахунок в уповноваженому банку.

3. Сума резервування вноситься у валюті України.

4. На суми резервування відсотки не нараховуються.

5. Здійснення уповноваженими банками та Національним банком України операцій з внесеними сумами резервування від свого імені або від імені інших осіб не дозволяється, за виключенням операцій, зазначених в цій статті.

6. На суми резервування, внесені на рахунок в уповноваженому банку, не може бути звернено стягнення за зобов'язаннями уповноважених банків. У випадку банкрутства уповноважених банків суми резервування не включаються до ліквідаційної маси.

7. У випадку ліквідації, реорганізації уповноваженого банку, на рахунок в якому була внесена сума резервування, або відкликання банківської ліцензії в уповноваженого банку, Національний банк України з метою забезпечення повернення суми резервування здійснює до закінчення строку резервування необхідні операції, необхідні для переказу з рахунку зазначеного уповноваженого банку на рахунок іншого уповноваженого банку, що буде вказаний особою, яка внесла суму резервування.

8. Повернення суми резервування здійснюється в день закінчення строку резервування.

9. Дострокове повернення суми резервування повністю чи частково здійснюється:

1) у випадку виконання зобов'язань нерезидентом за операціями, передбаченими частиною п'ятою статті 19 цього Закону, - в сумі, яка є пропорційною сумі виконаного нерезидентом зобов'язання;

2) у випадку повної або часткової відмови особи, яка внесла суму резервування, від проведення валютної операції - відповідно в сумі, що дорівнює сумі резервування, або є пропорційною сумі, на яку зменшена валютна операція;

3) у випадку неможливості виконання резидентом або нерезидентом своїх зобов'язань внаслідок обставин непереборної сили - в сумі, яка є пропорційною сумі невиконаного зобов'язання;

- 4) у випадку визнання особи, яка внесла суму резервування, банкрутом - в сумі, що є пропорційною сумі резервування;
- 5) у випадку прийняття Національним банком України рішення про відміну вимоги про резервування або рішення про зменшення розміру резервування - у відповідній сумі;
- 6) у випадку помилкового внесення резидентом або нерезидентом суми резервування на окремий рахунок в уповноваженому банку - в сумі, помилково внесених резидентом або нерезидентом коштів;
- 7) в інших випадках, передбачених нормативно-правовими актами Національного банку України.

10. Дострокове повернення суми резервування чи її частини здійснюється не пізніше трьох банківських днів з дня надання особою, яка внесла суму резервування, документів, що підтверджують наявність обставин для дострокового повернення повної суми резервування чи її частини, передбачених цим Законом та нормативно-правовими актами Національного банку України.

Стаття 26. Попереднє повідомлення про намір відкрити рахунок за межами України

1. Попереднє повідомлення податкових органів про намір відкрити рахунок за межами України здійснюється резидентом за місцем його обліку.

Порядок здійснення попереднього повідомлення встановлюється Державною податковою адміністрацією України з урахуванням вимог, встановлених цією статтею.

2. У випадках, встановлених частиною третьою статті 21 цього Закону, резидент повинен повідомити податкові органи про намір відкрити рахунок за межами України до відкриття такого рахунку.

3. Для попереднього повідомлення про намір відкрити рахунок за межами України резидент повинен надати такі документи:

- 1) повідомлення про намір відкрити рахунок, в якому має бути зазначено назва країни відкриття рахунку та повне найменування банку, в якому буде відкритий рахунок;
- 2) копію документа, що посвідчує особу резидента - для фізичних осіб - резидентів, які не займаються підприємницькою діяльністю;
- 3) копію свідоцтва про державну реєстрацію фізичної особи - підприємця, якщо фізична особа - резидент займається підприємницькою діяльністю;
- 4) копію свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи;
- 5) копію документа, виданого органом державної податкової служби, що засвідчує присвоєння фізичній особі - резиденту ідентифікаційного номера платника податків.

4. Розгляд повідомлення про реєстрацію намір відкрити рахунок здійснюється органом державної податкової служби за місцем обліку резидента протягом 10

робочих днів з дня отримання повідомлення. По закінченню зазначеного строку податковий орган за місцем обліку резидента зобов'язаний зареєструвати повідомлення (видати реєстраційний документ) або надати мотивувальну відмову в реєстрації.

5. Відмова в реєстрації повідомлення допускається лише в таких випадках:

- 1) ненадання повного пакету документів, необхідних для попередньої реєстрації;
- 2) якщо надані документи не відповідають вимогам діючого законодавства України;
- 3) якщо надані документи містять недостовірну інформацію або відомості, які містяться в документах, є суперечливими;
- 4) якщо на дату надання резидентом повідомлення про намір відкрити рахунок за межами України, такий рахунок вже резидентом відкритий;

6. Відмова в реєстрації у випадках, не зазначених в частині шостій цієї статті, забороняється.

7. Відмова в реєстрації повідомлення може бути оскаржена в суді судовому порядку.

Стаття 27. Репатріація резидентами іноземної валюти та валюти України

1. При здійсненні зовнішньоекономічної діяльності резиденти, якщо інше не встановлено цим Законом, зобов'язані в строки, передбачені зовнішньоекономічними договорами (контрактами) та відповідно до цього Закону, забезпечити:

- 1) отримання від нерезидентів на власні рахунки в уповноважених банках іноземної валюти чи валюти України належній відповідно до умов договорів (контрактів) за передані нерезидентам товари, виконані роботи, надані послуги, передану інформацію та права інтелектуальної власності;
- 2) повернення в Україну грошових коштів, сплачених нерезидентам за не ввезенні на митну територію України (не отримані на митній території України) товари, невиконані роботи, ненадані послуги, непередану інформацію чи права інтелектуальної власності.

2. Резиденти мають право не зараховувати на власні рахунки в уповноважених банках іноземну валюту чи валюту України в таких випадках:

- 1) при зарахуванні валютної виручки на рахунки юридичних осіб - резидентів або третіх осіб в банках за межами України за умови отримання індивідуальної ліцензії Національного банку України;
- 2) при оплаті замовниками (нерезидентами) місцевих видатків резидентів, пов'язаних з будівництвом резидентами об'єктів на територіях іноземних держав, - на час будівництва, по завершенню якого кошти, що залишилися, підлягають переказу на рахунки резидентів в уповноважених банках;

3) при використанні іноземної валюти, яку отримує резидент від проведення виставок, спортивних, культурних та інших аналогічних заходів за межами України, для покриття витрат для їх проведення - на час проведення таких заходів;

4) при проведенні заліку зустрічних вимог за зобов'язаннями, що випливають з договорів перестраховання чи договорів про надання послуг, пов'язаних з укладенням та виконанням договорів перестраховання, між нерезидентом та резидентом, які є страховими організаціями або страховими агентами.

3. Іноземна валюта, зарахована відповідно з пунктами 2 і 3 частини другої цієї статті на рахунки резидентів чи третіх осіб в банках за межами України, має бути використана на цілі виконання резидентами власних зобов'язань, передбачених відповідно пунктами 2 і 3 частини другої цієї статті, або переказана на рахунки резидентів в уповноважених банках.

Розділ III. ПОРЯДОК РОЗРАХУНКІВ ЗА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Стаття 28. Розрахунки за експортними операціями

1. Експортна операція резидента, крім випадків, передбачених цим Законом, має завершитись у строки, зазначені в зовнішньоекономічному договорі (контракті), але не пізніше одного календарного року з дати:

1) оформлення коносаменту - для товару, на який згідно із законодавством України оформляється вантажна митна декларація і який транспортується з території України водним шляхом;

2) митного оформлення - для товару, на який згідно з чинним законодавством України оформляється вантажна митна декларація і який транспортується з території України іншим шляхом, ніж передбачений в підпункті "а" цієї частини;

3) підписання акта або іншого документа, що згідно з умовами договору засвідчує перехід до нерезидента права власності на товар, на який згідно із законодавством України вантажна митна декларація не оформлюється та/або який на момент продажу знаходиться за межами України, та/або який закуповується нерезидентом для використання на митній території України.

2. Днем завершення експортної операції вважати день:

1) зарахування валютної виручки за цією операцією на поточний рахунок резидента, відкритий в уповноваженому банку, а за власними операціями банків - на кореспондентські рахунки банків;

2) зарахування валютної виручки за цією операцією на рахунок Державного казначейства України;

3) зарахування валютної виручки за цією операцією на рахунок резидента, відкритий за межами України відповідно до законодавства України, якщо таке зарахування дозволяється індивідуальною ліцензією, отриманою резидентом;

- 4) припинення зобов'язання перед резидентом шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог з нерезидентом-імпортером (без участі третьої сторони);
- 5) зарахування валютної виручки на відкритий в уповноваженому банку поточний рахунок резидента, що не є експортером товару, на підставі договору щодо відступлення права вимоги за умови, що такий резидент оплатив експортеру боргові зобов'язання імпортера в повному обсязі та день здійснення такої оплати передував дню зарахування валютної виручки. Наступне відступлення резидентом права вимоги третій особі не допускається;
- 6) зарахування на відкритий в уповноваженому банку поточний рахунок резидента - експортера валютної виручки, отриманої від іншого резидента в результаті переводу на нього боргу нерезидентом за умови, що такий нерезидент фактично поставив резиденту на якого переведено борг товар або надіслав кошти на суму, що є не меншою, ніж сума валютної виручки, та день поставки товару або надходження коштів від нерезидента передує дню зарахування коштів резиденту - експортеру від іншого резидента;
- 7) зарахування на відкритий в уповноваженому банку поточний рахунок резидента-експортера коштів у сумі валютної виручки від погашення іншими резидентами векселів, отриманих таким резидентом від нерезидента в якості оплати за експортований товар, за умови, що зазначені векселі видані цими іншими резидентами для оформлення грошового боргу за фактично імпортовані товари;
- 8) зарахування валютної виручки на кореспондентський рахунок уповноваженого банку в разі, якщо резидент - експортер відступив цьому банку своє право вимоги до нерезидента за умови, що такий банк оплатив резиденту - експортеру боргові зобов'язання цього нерезидента в повному обсязі та день здійснення такої оплати передував дню зарахування валютної виручки на кореспондентський рахунок уповноваженого банку. Наступне відступлення уповноваженим банком права вимоги третій особі не допускається;
- 9) зарахування коштів у сумі валютної виручки на кореспондентський рахунок уповноваженого банку за договором гарантії (поруки), який передбачає оплату цим банком резиденту боргових зобов'язань нерезидента в повному обсязі, в разі, якщо така оплата передувала дню зарахування зазначених коштів на кореспондентський рахунок уповноваженого банку.

3. При експорті товарів, на які згідно з законодавством України оформлюється вантажна митна декларація, валютна виручка повинна надійти на суму фактурної вартості цих товарів. При експорті товарів в усіх інших випадках сума валютної виручки повинна дорівнювати вартості товарів, зазначеній в акті або іншому документі, що згідно з умовами договору засвідчує перехід права власності на товар до нерезидента.

4. У разі порушення строків завершення експортної операції резидента, резидент зобов'язаний в останній день строку, встановленого частиною першою цієї статті, у

випадку встановлення Національним банком України відповідної вимоги про резервування, внести на окремий рахунок в уповноваженому банку суму резервування в розмірі та в порядку, встановленому цим Законом та нормативно-правовими актами Національного банку України. Положення цієї частини застосовується:

- 1) при експорті товарів, які належать на праві власності резиденту, що здійснює митне декларування таких товарів (безпосередньо або через митного брокера), або від імені якого підписано акт, або інший документ, що згідно з умовами договору (контракту) засвідчує перехід права власності на такі товари до нерезидента - такого резидента;
- 2) при експорті товарів резидентом - комісіонером, який діє за дорученням власника таких товарів - комітента у межах договорів комісії (консигнації), - такого комітента;
- 3) при експорті товарів резидентом - повіреним, який діє від імені та за дорученням резидента - довірителя у межах договорів доручення, - такого довірителя;
- 4) при оплаті резиденту - експортеру боргових зобов'язань нерезидента уповноваженим банком - такий банк;
- 5) при оплаті резиденту - експортеру боргових зобов'язань імпортера-нерезидента іншим резидентом на підставі договору щодо відступлення права вимоги - резидента, якому відступлено право вимоги;
- 6) при оплаті резиденту-експортеру боргових зобов'язань нерезидента іншим резидентом на підставі договору про переведення боргу - резидента, на якого переведено борг;
- 7) при оплаті резиденту-експортеру боргових зобов'язань імпортера-нерезидента іншим резидентом шляхом погашення векселів, які були видані останнім нерезиденту для оформлення грошового боргу за фактично імпортовані товари - резидента, який оформив грошовий борг перед нерезидентом шляхом видачі векселів.

Стаття 29. Розрахунки за імпортними операціями

1. Імпортна операція резидента, крім випадків передбачених цим Законом, має завершитись у строки, зазначені в зовнішньоекономічному договорі (контракті), але не пізніше одного календарного року з дати:

- 1) здійснення резидентом попередньої оплати або авансового платежу;
- 2) видачі чека при формі розрахунків за чеками;
- 3) здійснення уповноваженим банком платежу на користь нерезидента-експортера при застосуванні акредитивної форми розрахунків.

2. Днем здійснення резидентом попередньої оплати або авансового платежу вважати день списання коштів на користь нерезидента із:

- 1) поточного рахунку резидента, відкритого в уповноваженому банку, або день сплати коштів нерезиденту уповноваженим банком за рахунок кредиту, наданого

ним резиденту, або день списання іноземної валюти з поточного рахунку резидента з метою купівлі іншої іноземної валюти у порядку встановленому Національним банком України;

2) рахунку резидента за межами України або день сплати коштів нерезиденту іноземним кредитором за рахунок кредиту, наданого ним резиденту;

3) рахунку Державного казначейства України;

4) кореспондентських рахунків уповноважених банків - за власними операціями цих банків.

3. Днем завершення імпоротної операції резидента вважати дату:

1) митного оформлення у вільний обіг товару, який увозиться на територію України і на який згідно із законодавством України оформляється вантажна митна декларація;

2) підписання акта або іншого документу, що згідно з умовами договору засвідчує перехід до резидента права власності на товар - за винятком випадку, передбаченого частиною п'ятою цієї статті;

3) припинення зобов'язання перед резидентом шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог з нерезидентом-експортером (без участі третьої сторони).

4. При імпорті товару, який ввозиться на територію України і на який згідно з законодавством України оформляється вантажна митна декларація, фактурна вартість цього товару не може бути менша суми попередньої оплати або авансового платежу (чека, акредитива).

При імпорті товару на який не оформляється вантажна митна декларація його вартість, зазначена в акті або іншому документі, що згідно з умовами договору засвідчує перехід до резидента права власності на товар, не може бути меншою суми попередньої оплати або авансового платежу (чека, акредитива).

5. Строк та умови завершення імпоротної операції без увезення товару на територію України визначається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України за погодженням з Національним банком України.

6. У разі порушення строків завершення імпоротної операції резидента, резидент в останній день строку, встановленого частиною першою цієї статті, у випадку встановлення Національним банком України вимоги про резервування зобов'язаний внести на окремий рахунок в уповноваженому банку суму резервування в розмірі та в порядку, встановленому цим Законом та нормативно-правовими актами Національного банку України. Положення цієї частини застосовуються до:

1) резидента, який здійснив попередню оплату (авансував платіж, видав чек, а також за дорученням якого відкрито акредитив) на користь нерезидента та відповідно до умов договору виступає безпосереднім покупцем товарів, що імпортуються в Україну;

- 2) при імпорті товарів резидентом - комісіонером, який діє за дорученням резидента - комітента, - такого комітента;
- 3) при імпорті товарів резидентом - повіреним, який діє від імені та за дорученням резидента - довірителя, - такого довірителя.
7. Резидент може видавати, акцептувати, індосувати векселі для оформлення грошового боргу за імпортними операціями лише після завершення імпоротної операції, відповідно до частин третьої та п'ятої цієї статті.

Стаття 30. Особливості розрахунків за деякими видами зовнішньоекономічних операцій

1. При здійсненні зовнішньоекономічних операцій, пов'язаних з оплатою за отримання або надання резидентами послуг телефонного або телеграфного зв'язку, оренди каналів міжнародного та міжміського телефонного зв'язку, оренди каналів радіомовлення і телебачення, поштового обміну, перевезення пошти, пересилання грошових переказів, електронної пошти та користування мережею Інтернет, супутникового зв'язку, з передплати періодичних видань, міжнародних платіжних та інформаційних систем, строки та порядок їх завершення визначаються Кабінетом Міністрів України за погодженням з Національним банком України.
2. Не допускається зарахування зустрічних однорідних вимог, якщо:
  - 1) хоча б одна з вимог виникає на підставі зобов'язань за операцією, яка не пов'язана з експортом, імпортом товару;
  - 2) одна з вимог виникає на підставі зобов'язань щодо експорту, а інша? щодо імпорту товарів, заборонених до бартерного обміну [Законом України "Про регулювання товарообмінних \(бартерних\) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності"](#).
3. Якщо валюта платежу, визначена в зовнішньоекономічному договорі (контракті), відрізняється від валюти ціни договору (контракту), то перерахування валюти платежу у валюту ціни здійснюється через офіційний курс гривні до іноземних валют, встановлений Національним банком України на день завершення експортної операції та здійснення оплати за імпортною операцією.

Стаття 31. Перегляд зобов'язань за зовнішньоекономічними договорами (контрактами) та комісійні винагороди банківських установ

1. Сума валютної виручки (лізингових платежів) або вартість товарів (об'єкта лізингу) може бути відповідно зменшена або збільшена у разі, якщо протягом виконання зобов'язань за зовнішньоекономічним договором (контрактом):
  - 1) змінюється біржова ціна товарів, що продаються відповідно до договору (контракту), який пов'язує розмір валютної виручки з фіксацією ціни таких товарів

на міжнародних біржових ринках на визначену договором дату, - на суму, яка дорівнює різниці від збільшення або зменшення ціни товару;

2) відбувається перегляд ціни товарів у зв'язку з невідповідністю їх кількісних та/або якісних характеристик умовам зовнішньоекономічного договору (контракту) відповідно до рішення суду або іншого органу (експертної організації), уповноважених розглядати такі спори або засвідчувати таку невідповідність згідно з правилами чи звичаями країни розташування сторони договору (контракту), - на суму недопоставлених та/або неякісних товарів. У разі коли згідно з умовами зовнішньоекономічного договору (контракту) місцем розгляду таких спорів або засвідчення такої невідповідності є Україна, рішення приймається Міжнародним комерційним арбітражним судом чи Морською арбітражною комісією при Торгово-промисловій палаті України або іншим органом (експертною організацією, тощо), уповноваженим розглядати такі спори або засвідчувати таку невідповідність згідно із законодавством України;

3) відбувається перегляд ціни товарів внаслідок дій форс-мажорних обставин, що призвели до зміни кількісних та/або якісних характеристик товару, - на суму недопоставлених (недоотриманих) та/або неякісних товарів. У цьому випадку зміна ціни товару має бути підтверджена Торгово-промисловою палатою або іншим уповноваженим органом (експертною організацією) згідно з правилами чи звичаями країни розташування сторони договору (контракту) або третьої країни відповідно до умов договору (контракту);

4) товари знищено, зіпсовано, вкрадено, загублено або перевізника таких товарів затримано або об'явлено у розшук, - на суму вартості таких товарів. У цьому випадку наявність таких обставин має бути підтверджена органами, уповноваженими здійснювати таке підтвердження згідно із законодавством країни, на території якої сталися такі події;

5) відбувається відповідним чином оформлене повернення товару (частини товару) експортеру - на суму вартості такого товару;

6) відбувається повернення сплачених імпортером коштів повністю або частково - на суму таких коштів;

7) здійснюється оподаткування виконаних резидентами робіт (наданих послуг) нерезидентам за межами України - на суму сплачених податків, письмово підтверджених податковими органами країни нерезидента.

2. Допускається зменшення суми валютної виручки (лізингових платежів) на суму комісійних винагород, яку утримали іноземні банки за проходження платежу через їх рахунки, і підтверджена відповідним банківським документом (підтвердження не вимагається, якщо загальна сума комісійних винагород не перевищує 100 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті).

За експортними договорами (контрактами), оплата за якими надходить від міжнародних організацій відповідно до договорів міжнародної технічної або

фінансової допомоги, дозволяється не підтверджувати суму комісійних винагород, якщо їх загальна сума не перевищує 300 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті.

Допускається отримання резидентом товару (об'єкта лізингу) на суму, що зменшена на суму комісійних винагород, яку утримали іноземні банки за проходження платежу через їх рахунки і яка підтверджена відповідним банківським документом (підтвердження не вимагається, якщо загальна сума комісійних винагород не перевищує 100 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті).

Стаття 32. Перебіг строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями

1. При переоформленні в установленому порядку експортного (імпортного) договору (контракту) частково або повністю в бартерний договір (контракт) строк в один календарний рік не поновлюється і не переривається.

2. У разі прийняття судом країни розташування контрагента чи Міжнародним комерційним арбітражним судом, Морською арбітражною комісією при Торгово-промисловій палаті України позовної заяви резидента про стягнення з нерезидента заборгованості, яка виникла внаслідок недотримання нерезидентом строків, передбачених зовнішньоекономічним договором (контрактом), що призвело (може призвести) до перевищення строку в один календарний рік, відлік кількості календарних днів перевищення цих строків призупиняється з дати прийняття позовної заяви до розгляду судом.

У разі прийняття судом рішення про відмову в задоволенні позовних вимог повністю або частково, або припинення (закриття) провадження у справі чи залишення позовної заяви без розгляду, відлік кількості календарних днів перевищення цих строків поновлюється, починаючи з дня призупинення відліку, яке відбулося згідно з абзацом першим цієї частини.

У разі прийняття судом рішення про задоволення позовних вимог, відлік кількості календарних днів перевищення цих строків припиняється з дати прийняття позовної заяви до розгляду судом.

У разі невжиття резидентом протягом 365 календарних днів з дати прийняття судом рішення про задоволення позовних вимог всіх передбачених законодавством дій для визнання та приведення до виконання компетентним органом іноземної держави цього судового рішення, відлік кількості календарних днів перевищення цих строків поновлюється, починаючи з дня призупинення відліку, яке відбулося згідно з абзацом першим цієї частини. Вичерпними заходами щодо виконання рішення суду на території іноземної держави можуть вважатися дії, в результаті яких нерезидент повернув заборгованість або отримання повідомлення від компетентного органу іноземної держави щодо неможливості стягнення заборгованості з нерезидента внаслідок його ліквідації, банкрутства,

відсутності коштів на рахунках або майна, неможливості встановлення місцезнаходження, установленної черговості задоволення вимог кредиторів, підтверджених документально.

3. Якщо перевищення строку в один календарний рік, обумовлено виникненням форс-мажорних обставин, перебіг зазначених строків зупиняється на весь період дії форс-мажорних обставин та поновлюється з дня, наступного за днем закінчення дії таких обставин.

Підтвердженням виникнення та закінчення форс-мажорних обставин є відповідна довідка Торгово-промислової палати або іншої уповноваженої організації (органу) країни розташування сторони зовнішньоекономічного договору (контракту) або третьої країни відповідно до умов цього договору (контракту).

4. Кабінетом Міністрів України можуть встановлюватися строки завершення експортних (імпортних) операцій, які виконуються за договорами виробничої кооперації, консигнації, комплексного будівництва, лізингу, поставки складних технічних виробів і товарів спеціального призначення, договорами тендерної поставки, гарантійного обслуговування, строк завершення яких більше року. Резервування за такими договорами починається з урахуванням пролонгованих строків завершення експортних (імпортних) операцій.

Порядок віднесення операцій резидентів до договорів, зазначених у абзаці першому цієї частини, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

5. Інші строки завершення експортних (імпортних) операцій, ніж передбачені цим Законом, встановлюються законами України.

Стаття 33. Порядок обміну інформацією для забезпечення контролю за дотриманням порядку здійснення розрахунків за зовнішньоекономічними операціями

1. Порядок обміну інформацією між органами валютного контролю та іншим державними органами для забезпечення контролю за дотриманням порядку здійснення розрахунків за зовнішньоекономічними операціями, установленого цим розділом, визначається цим Законом та іншими законами України.

Розділ IV. ВАЛЮТНИЙ КОНТРОЛЬ

Стаття 34. Органи валютного контролю та їх повноваження

1. Валютний контроль здійснюється органами та агентами валютного контролю у відповідності з цим Законом та іншими законами України.

2. Органами валютного контролю в Україні є Національний банк України, Кабінет Міністрів України податкові та митні органи.

3. Агентами валютного контролю в Україні є уповноважені банки, уповноважені небанківські фінансові установи, національний оператор поштового зв'язку, професійні учасники фондового ринку, в тому числі утримувачі реєстрів власників іменних цінних паперів (реєстратори), Державне казначейство України.

4. Контроль за здійсненням валютних операцій уповноваженими банками, уповноваженими фінансовими установами та професійними учасниками фондового ринку здійснює Національний банк України.

5. Контроль за здійсненням валютних операцій резидентів та нерезидентів, які не є уповноваженими банками, уповноваженими фінансовими установами та професійними учасниками фондового ринку, здійснюють в межах своєї компетенції органи виконавчої влади, які є органами валютного контролю, та агенти валютного контролю.

6. Кабінет Міністрів України забезпечує взаємодію між податковими та митними органами, а також між органами валютного контролю та Національним банком України.

Національний банк України здійснює взаємодію з іншими органами валютного контролю та забезпечує взаємодію між агентами валютного контролю.

7. Національний банк України:

1) видає обов'язкові для виконання нормативно-правові акти щодо здійснення валютного контролю;

2) контролює виконання уповноваженими банками, уповноваженими фінансовими установами, професійними учасниками фондового ринку, Державним казначейством України контролю за валютними операціями, які проводять резиденти й нерезиденти через них;

3) накладає передбачені валютним законодавством України санкції за порушення валютного законодавства уповноваженими банками, уповноваженими фінансовими установами та професійними учасниками фондового ринку;

4) у разі виявлення фактів порушення порядку здійснення зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі установленого цим Законом, робить подання до центрального органу виконавчої влади з питань економічної політики щодо застосування до резидентів чи нерезидентів індивідуального режиму ліцензування або тимчасового зупинення зовнішньоекономічної діяльності;

5) перевіряє дотримання вимог валютного законодавства України за інформацією, наданою органами та агентами валютного контролю або іншими державними органами;

6) здійснює облік, обробку та узагальнення інформації, отриманої відповідно до валютного законодавства від агентів валютного контролю.

У випадках, передбачених цим Законом та іншими законами України, передає узагальнену інформацію, отриману від агентів валютного контролю, податкових та митних органів центральному органу виконавчої влади з питань економічної політики та іншим державним органам;

7) забезпечує взаємодію шляхом обміну інформацією про виявлені порушення валютного законодавства з правоохоронними органами, які після розгляду повідомлень інформують Національний банк України про результати їх розгляду.

Порядок обміну інформацією установлюється Національним банком України;

8) надає роз'яснення щодо порядку застосування нормативно-правових актів з питань валютного регулювання та валютного контролю.

8. Агенти валютного контролю зобов'язані здійснювати контроль за валютними операціями, що проводяться резидентами і нерезидентами через їх установи в порядку, встановленому цим Законом та чинним законодавством України.

9. Органи валютного контролю (крім Національного банку України) та агенти валютного контролю про виявлені порушення валютного законодавства інформують Національний банк України у порядку, встановленому Національним банком України.

Стаття 35. Права та обов'язки органів та агентів валютного контролю

1. Органи валютного контролю в межах, передбачених цим Законом, та в межах своєї компетенції зобов'язані:

1) здійснювати перевірки дотримання резидентами і нерезидентами валютного законодавства України;

2) здійснювати перевірки повноти і достовірності обліку і звітності по валютних операціях резидентів і нерезидентів;

3) витребувати документи і інформацію, які пов'язані з проведенням валютних операцій;

4) встановлювати порядок надання звітності по валютних операціях і проведення перевірок з питань дотримання валютного законодавства України;

5) вимагати усунення виявлених порушень і вживати інші заходи, передбачені законами України;

6) застосовувати у порядку, визначеному законодавством України, встановлені цим Законом та іншими законами України заходи покарання за порушення актів валютного законодавства.

2. Агенти валютного контролю зобов'язані:

1) здійснювати контроль за дотриманням вимог валютного законодавства України при проведенні ними операцій за дорученням клієнтів;

2) забезпечувати повноту та об'єктивність обліку і звітності по валютних операціях;

3) повідомляти Національний банк України про відомі їм факти порушень валютного законодавства України, допущені їх клієнтами;

4) вимагати від клієнтів надання документів та інформації про проведені ними валютні операції.

3. Органи та агенти валютного контролю не мають права вимагати надання документів, які не відносяться безпосередньо до валютної операції, що проводиться.

4. Органи та агенти валютного контролю, їх посадові особи, зобов'язані в порядку, передбаченому законодавством України, зберігати комерційну, банківську та іншу

інформацію, доступ до якої відповідно до законодавства України є обмеженим, яка стала їм відомою при здійсненні ними своїх повноважень. За розголошення такої інформації органи та агенти валютного контролю, їх посадові особи, несуть встановлену законодавством України відповідальність.

5. За невиконання функцій, встановлених цим Законом, а також за порушення прав резидентів та нерезидентів органи та агенти валютного контролю, їх посадові особи, несуть відповідальність, передбачену законодавством України.

Стаття 36. Права та обов'язки резидентів та нерезидентів

1. Резиденти та нерезиденти, які здійснюють в Україні валютні операції, мають право:

- 1) знайомитися з актами перевірок, проведених органами і агентами валютного контролю;
- 2) оскаржувати рішення та дії (бездіяльність) органів та агентів валютного контролю, їх посадових осіб, в порядку, встановленому законодавством України;
- 3) на відшкодування в передбаченому законодавством України порядку збитків та шкоди, завданих неправомірними діям (бездіяльністю) органів та агентів валютного контролю, їх посадових осіб;

2. Резиденти та нерезиденти, які здійснюють валютні операції в Україні, зобов'язані:

- 1) надавати органам та агентам валютного контролю документи та інформацію, які мають безпосередньо відноситися до здійснюваної валютної операції, в межах і в порядку, встановлених чинним законодавством України;
- 2) вести у встановленому порядку облік і звітність по здійснюваним ними валютним операціям, забезпечуючи збереження відповідних документів і матеріалів протягом не менш як трьох років з дати здійснення відповідної валютної операції, але не раніше строку виконання договору;
- 3) виконувати попередження органів валютного контролю про усунення виявлених порушень актів валютного законодавства України.

Стаття 37. Відповідальність за порушення актів валютного законодавства України

1. Резиденти та нерезиденти, які порушили положення цього Закону та інших актів валютного законодавства України, несуть відповідальність, встановлену чинним законодавством України.

2. До резидентів, нерезидентів, винних у порушенні правил валютного регулювання і валютного контролю, застосовуються такі міри відповідальності (фінансової санкції):

- 1) за здійснення операцій з валютними цінностями, що потребують генеральної ліцензії Національного банку України без одержання такої ліцензії - штраф у сумі, еквівалентній 25% суми (вартості) затрачених валютних цінностей, перерахованої

у валюту України за курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій;

2) за здійснення операцій з валютними цінностями, що потребують одержання індивідуальних ліцензій Національного банку України без одержання такої індивідуальної ліцензії - штраф у сумі, еквівалентній 25 % суми (вартості) затрачених валютних цінностей, перерахованої у валюту України за курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій;

3) за торгівлю іноземною валютою банками та іншими небанківськими фінансовими установами, національним оператором поштового зв'язку без одержання ліцензії Національного банку України та (або) з порушенням порядку й умов торгівлі валютними цінностями на валютному ринку України, встановлених Національним банком України,- штраф у сумі, еквівалентній 25 % суми (вартості) зазначених валютних цінностей, перерахованої у валюту України за курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій;

4) за невиконання уповноваженими банками, уповноваженими небанківськими фінансовими установами та національним оператором поштового зв'язку обов'язків, покладених на них як на агентів валютного контролю штраф у розмірі, що встановлюється Національним банком України, але не більше суми, еквівалентної 25 % суми (вартості) здійснених із порушенням законодавства валютних операцій, перерахованої у валюту України за курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій;

5) за порушення резидентами та нерезидентами порядку проведення валютних операцій (у тому числі щодо використання спеціальних рахунків і резервування), встановленого цим Законом та іншими актами валютного законодавства, - штраф у розмірі, еквівалентному 25 % суми (вартості) здійснених із порушенням законодавства валютних операцій, перерахованої у валюту України за курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій;

6) за несвоєчасне подання, приховування або недостовірність звітності про валютні операції - штраф у сумі, що встановлюється Національним банком України, але не більше 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

7) за одночасне порушення резидентами та нерезидентами строків завершення експортно-імпортних операцій і резервування, встановленого цим Законом та іншими актами валютного законодавства, - пеня за кожний день прострочення у розмірі 0,3 відсотка від суми неодержаної виручки (митної вартості недопоставленої продукції) в іноземній валюті, перерахованої у грошову одиницю України за валютним курсом Національного банку України на день виникнення заборгованості. Загальний розмір нарахованої пені не повинен перевищувати суми заборгованості.

У разі прийняття судом, Міжнародним комерційним арбітражним судом чи Морською арбітражною комісією при Торгово-промисловій палаті України позовної

заяви резидента про стягнення з нерезидента заборгованості, яка виникла внаслідок недотримання нерезидентом строків завершення експортно-імпорتنих операцій термін зазначених строків зупиняється і пеня за порушення в цей період не сплачується.

У разі прийняття судом рішення про відмову в позові повністю або частково або припинення (закриття) провадження у справі чи залишення позову без розгляду пеня за порушення строків завершення експортно-імпорتنих операцій сплачується за кожний день прострочення, включаючи період, на який ці терміни було зупинено.

У разі прийняття судом рішення про задоволення позову пеня за порушення строків завершення експортно-імпорتنих операцій не сплачується з дати прийняття позову до розгляду судом.

3. Санкції, передбачені цією статтею, застосовується Національним банком України та за його визначенням підпорядкованими йому установами до банків та інших небанківських фінансових установ, національного оператора поштового зв'язку, Державою податковою службою України - до інших резидентів і нерезидентів України.

4. Санкції, передбачені цією статтею, застосовується протягом трьох років із дня здійснення порушення, але не пізніше ніж протягом року з дня виявлення порушення.

5. Оскарження дій щодо накладення стягнень провадиться у судовому порядку.

6. Суми стягнених штрафів спрямовуються до державного бюджету України.